

Naja MAROT

Kako kompleksna je v resnici družba?

Predstavitve knjige

Kompleksna družba v radikalni sredini

Naslov: Kompleksna družba v radikalni sredini

Avtorji: Bojan Radej, Mojca Golobič in Mirna Macur

Recenzenti: Darko Štrajn, Aleksander Aristovnik in Pavel Gantar

Spremna beseda: Srečo Dragoš

Založnik: Oddelek za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, december 2012

Število strani: 240 strani

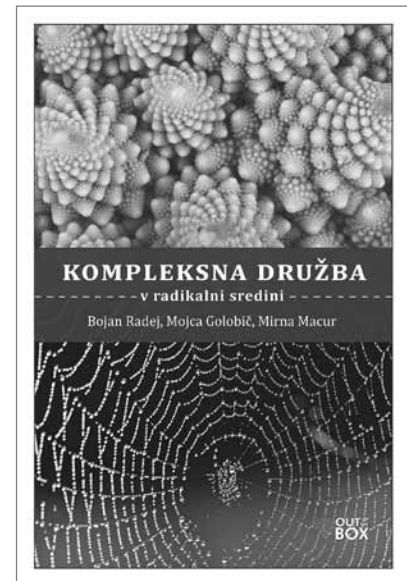
[ISBN 978-961-6833-05-9]

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani je decembra 2012 v sodelovanju s Slovenskim društvom evalvatorjev izdala knjigo z naslovom Kompleksna družba v radikalni sredini. Knjiga na nov način obravnava družbo, pri čemer je v ospredju vprašanje kompleksnosti družbe in njenega vrednotenja. Avtorji opisujejo kompleksnost na dva načina oziroma kar na dveh oseh. Prva je horizontalna in po njej imajo različni družbeni deležniki popolnoma legitimne, toda hkrati tudi različne vizije o tem, kaj je dobro za skupnost kot celoto. Tak primer so sodobni družbeni koncepti, ki združujejo vsebinsko in interesno nasprotujoče si elemente, kot sta na primer trajnostni razvoj in prostorska kohezija. Druga, vertikalna os, nakazuje nasprotje med kolektivno in individualno ravno presoje družbenih zadev oziroma med nezdržljivostjo ugotovitev na različnih ravneh obravnave. Poenostavljeno, to, kar lokalna skupnost prepozna kot dobro zase, ne bo nujno prepoznala tudi država; ali v odnosu posameznika do širše skupnosti, »kar je dobro za nekega posameznika ali ožjo skupnost, ni nujno dobro tudi za širšo skupnost« (str. 17).

Za premostitev tega problema, ki lahko negativno vpliva na rezultate vrednotenja politik/predpisov in ukrepe potencialno usmeri v neželeno ali celo stroškovno manj učinkovito smer, avtorji predlagajo nov in inovativen sredinski

pristop. Pristop je najprej metodološko predstavljen, nato je na več primerih prikazana njegova uporabnost. Najprej pri obravnavi in vrednotenju doseganja cilja prostorske kohezije, ki je hkrati eden od razvojnih ciljev Evropske unije, nato prek vrednotenja učinkovitosti javnega sektorja s pomočjo samoocenjevanja organizacij v javni upravi, imenovanega tudi skupni presojevalni okvir. V petem poglavju so si avtorji izbrali Pomursko regijo, da bi prikazali, kako sodobne politike največkrat enostransko določijo ukrepe, s katerimi si prizadevajo le za uresničevanje svojih prednostnih ciljev, pri tem pa ne upoštevajo potencialnih stranskih učinkov, ki si lahko med seboj velikokrat nasprotujejo. Kot so pokazale analize, pri tem največkrat trpi prav socialni kapital, ki ga zanemarjajo gospodarski in okoljsko-prostorski ukrepi.

V zadnjem poglavju se avtorji povrnejo k razpravi o novih družbenih konceptih in poimenovanjih zanje, pri čemer vsi težijo k celostnemu razumevanju družbe in družbenih pojavov. Gre za izraze, kot so sinteza, sinergija, integracija, kohezija, ravnotežje, trajnost, harmonija, odličnost in drugi. Ti izrazi se pogosto uporabljajo, velikokrat pa se pri razmisleku o njihovem pomenu v družbenem kontekstu znajdemo v zadregi. Avtorji najdejo zanje nadpomenko, tako imenovano sredinsko miselnost ali sredinsko družbo, ki je sicer že dolgo znana,



vendar večinoma zanemarjena, zanj pa opredelijo te značilnosti: izmenjava mnenj in ocen vrednotenja, izvedenega interno, vodi v ustvarjanje kolektivnega in poenotenega; procesno spoznavanje, ki vedno poteka na sredini med dvema poloma, med vzročnim in posledičnim, dejavniki in rezultati, potenciali in potrebami; in na koncu dvodelni postopek sinteze, ki zagotovi nepristranskost povzemanja. Kot enega izmed radikalnih učinkov takega pristopa omenjajo avtorji nepotrebno makroekonomskega pristopa, saj lahko »resnico«, verodostojnejšo resnico, spoznamo tudi na drugačen način.

Knjiga, ki že z naslovnico ponazarja nerazkrit in zapleten svet povezanosti »fraktalov« družbe ter na neki način tudi ujetost njenih predstavnikov v obstoječe koncepte in prepričanja, želi z bogatim seznamom navedb, vendar hkrati tudi s praktičnimi prikazi in preizkusi, pokazati, da obstaja tudi drugačen pogled na družbo, o katerem mogoče do zdaj niti nismo razmišljali.

Naja Marot
Urbanistični inštitut Republike Slovenije,
Slovenija, Ljubljana
E-pošta: naja.marot@uir.si

Navedki iz knjige:

Pri vrednotenju družbenih zadev je razlikovanje med resnico in dobrim zelo pomembno. Ne le, ker se vedno prepletata, ampak zlasti zato, ker se, vsaj sama po na sebi, nikakor ne ujemata. (str. 18)

To (opredeljevanje primarnih ciljev in ukrepov na mezoravni op. a.) bo za makroekonomiste bogokletna misel in tako tudi je, saj je bilo zagotavljanje makro ravnovesij doslej skoraj stoletje dolgo neprizivno njihovo poslanstvo. V sredinski luči pa je makroekonomije v starem pomenu nepreklicno konec. Ta naloga prehaja v roke nosilcev nesomernih vrednot na mezo ravni. (str. 192)

Tisti, ki v kompleksnih razmerah res želi celostno prispevati. Mora zaradi narave izziva, se pravi ne zaradi moralnih ozirrov, ampak iz povsem (večstransko) racionalno utemeljenih razlogov, najprej sprejeti žrtev in se umakniti na obrobje svojih celostnih prizadevanj. (str. 194)

Predstavitev knjige

Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik

Naslov: Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik

Avtorica: Kaliopa Dimitrovska Andrews

Recenzenta: Breda Mihelič in Fedja Košir

Založba: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Zbirka: Urbani izziv – publikacija

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2012

Število strani: 102 strani

[ISBN 978-961-6390-31-6]

Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik so v veljavni slovenski zakonodaji o prostorskem načrtovanju natančno določena. Kot opazamo, pa jih večinoma redko uspešno udejanjamo v načrtovanju bivalnega okolja. Vzrokov je gotovo veliko, od političnih do ekonomskih, med njimi sta tudi slabo razumevanje zakonskih določil in nestrokovnost. Zato se je v slovenski načrtovalski praksi že dolgo kazala potreba po tem, da je treba podrobneje določiti vplive oblikovalskih meril na razvoj fizičnih struktur in ugotoviti, katere elemente razvoja fizičnih struktur bi morali z vidika varovanja podobe mesta in posameznih vrednot lokalnega urbanega okolja usmerjati in nadzorovati. To je danes še posebej pomembno, ker v skladu s paradigmo trajnostnega razvoja načrtujemo predvsem rast naselij »navznoter« – v obstoječe urbano tkivo –, kot so posegi dograditve, prenove in (re)urbanizacije obstoječih stavbnih zemljišč.

Kaliopa Dimitrovska Andrews v monografiji na podlagi proučevanja planerske

zakonodaje v državah z razvito tržno ekonomijo in poglobljene interdisciplinarne razprave o estetiki grajenega okolja opredeljuje osnovna urbanistično-oblikovalska merila, ki so pomembna za estetski razvoj mesta. Avtorica razvije metodološko ogrodje za usmerjanje in ocenjevanje kakovosti urbanističnega oblikovanja in ekonomske učinkovitosti prostorskih načrtov. Urbanistično-oblikovalska merila razvrsti glede na vlogo, ki jo imajo na posameznih ravneh planiranja (splošni in lokalni), in glede na zahtevnost posamezne lokacije (od nadzora pri urbanistični zasnovi do arhitekturnega detajla). Mnoga od naštetih oblikovalskih meril so pomembna za splošno zasnovo mesta oziroma mestnega območja, za lokalno urbano kompozicijo in tudi za arhitekturno oblikovanje objekta. Avtorica uporabo metodološkega ogrodja za usmerjanje in ocenjevanje kakovosti urbanističnega oblikovanja v praksi utemeljuje na podlagi študij dveh primerov iz Ljubljane. V prvem primeru je metoda uporabljena kot orodje za usmerjanje »reurbaniza-



cije degradiranega območja« (nekdanje vojašnice – *stanovanjska soseska Poljana*), v drugem primeru kot orodje za ocenjevanje urbanistično-oblikovalske kakovosti primerov »notranjega razvoja naselij« (*kondominij Trnovski pristan* in *stanovanjski objekt Gradaška*).

Monografija v besedi, sliki ter na podlagi obsežnega nabora znanstvene in strokovne literature ponazarja vpliv meril na razvoj fizičnih struktur mesta, vsebuje pa tudi strnjeno razpravo o vlogi estetike v zgodovini planiranja mest, o oblikovanju v sodobnih planerskih sistemih v izbranih evropskih državah (Avstrija, Danska, Francija, Nemčija, Nizozemska in Velika Britanija) in o estetiki grajenega okolja. Avtorica je pri pisanju izhajala iz spoznanja, da so lahko le jasno opredeljene kategorije primerljive na posameznih ravneh planiranja ter pri hierarhičnem stopnjevanju